

GİRİŞİMCİ OLMA NEDENLERİ İLE KARŞILAŞILAN ENGELLER ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Özlem KUNDAY
Yard. Doç., Yeditepe Üniversitesi
İİBF, İşletme Bölümü
okunday@yeditepe.edu.tr

Geliş Tarihi: 19.08.2014
Kabul Tarihi: 25.09.2014

ÖZ

Ülkelerin ekonomik kalkınmalarında girişimciliğin ve girişimcilerin rolü hiç kuşkusuz ki çok büyüktür. Bunun farkında olan devletler, ülkelerindeki girişimcilik faaliyetlerini arttırmak ve de desteklemek adına pek çok stratejiler geliştirmektedirler. Ülkemizde girişimcilik konusunda yapılan bilimsel çalışmaların ve bu alandaki devlet politikaları tarafından desteklenen uygulamaların artmasıyla birlikte, girişimcilik olgusunun önemi giderek arttığını söylemek mümkündür. Bu çalışmanın amacı, Karadeniz bölgesinde faaliyet gösteren girişimcilerin, kendi işini kurmaya neden olan etmenler ile karşılaştıkları engeller arasındaki ilişkileri tespit etmektir. Söz konusu amaç doğrultusunda neden ve sorunlar arası etmenleri ilişkilendirmek ve var olan yazına farklı bir bölgeden elde edilen bulgular ile katkı sağlamak hedeflenmektedir. Araştırmanın örneklemini, Karadeniz bölgesi içerisinde yer alan Of İlçesi'ne bağlı Of Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıtlı 115 küçük ve orta ölçekli işletmeden oluşmaktadır. Araştırma için uyarlanan anket yoluyla toplanan veriler SPSS v. 19.0 ile istatistiksel testlere tabi tutulmuştur. Analizler neticesinde elde edilen bulgular yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Karadeniz Bölgesi, Girişimci Olma Nedenleri, Girişimcilikte Karşılaşılan Zorluklar.

A STUDY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN THE REASONS FOR BECOMING AN ENTREPRENEUR AND THE BARRIERS FACED

ABSTRACT

There is no doubt about the crucial role of the entrepreneur, thus entrepreneurship, for improving economies. Governments that are aware of this prosperous effect are striving to develop strategies that will increase and support entrepreneurship in their countries. Entrepreneurship in Turkey has also gained great attention from

researchers and become a field that is being intensively supported by government policies. The aim of this research is to contribute to the existing literature with findings from a different region on the reasons for entrepreneurs to start up their businesses, the barriers they faced during their entrepreneurial journey as well as the relationship between these two constructs. The sample of this research consists of 115 small and medium sized enterprises (SME) registered at the City of Chamber of Commerce and Industry within the Blacksea region. Questionnaire was developed to collect data that was later statistically analyzed using SPSS v. 19.0. The findings of the analyses are presented and discussed.

Keywords: Entrepreneur, Entrepreneurship, Black Sea Region, Reasons For Becoming Entrepreneur, Barriers Faced In Entrepreneurship.

GİRİŞ

Ülkelerin ekonomik kalkınmalarında girişimciliğin ve girişimcilerin rolü hiç kuşkusuz ki çok büyüktür. Bunun farkında olan devletler, ülkelerindeki girişimcilik faaliyetlerini arttırmak ve de desteklemek adına pek çok stratejiler geliştirmektedirler. Türkiye’de de girişimcilik, 2000’li yıllarda önemini daha da ispatlamış ve gerek bilimsel araştırmaların yoğunlaştığı, gerekse devlet tarafından desteklenen bir alan haline gelmiştir. Bu ilginin sebebi kuşkusuz ki girişimciliğin yenilikçilik ile beraber yeni iş yaratma ve dolayısıyla da istihdam artırma özelliğidir. Türkiye daha fazla girişimci çıkarabilmek için büyük çabalar içindedir. Bu amaçla, gerek devlet, gerekse özel kuruluşların girişimcilik konusundaki destek ve teşvikleri belirgin bir şekilde artmış ve yoğunlaşmıştır. Bunun yanı sıra girişimcilik alanında Türkiye’de de pek çok sayıda çalışmanın yapılmasına son yıllarda başlanmıştır (Aytaç, 2006; Aytaç & İlhan, 2007; Yılmaz & Sünbül, 2009; Altuntaş & Dönmez, 2010; Bilge & Bal, 2012).

Girişimcilik alanındaki akademik araştırmalar incelendiğinde, büyük bir çoğunluğu Kuzey Amerika ve Batı Avrupa gibi gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerde yapılmış araştırma sonuçlarına dayanmaktadır. Bu çalışmalar, hem araştırılan ülkeler hem de diğer ülkeler için önemli bir kılavuz olmaktadır. Ancak ülkelerin yapıları ve kültürel farklılıkları göz önüne alındığında, ülke bazında araştırmaların gerekli olduğu neticesi ortaya çıkıyor. Her ülkenin, kendine özgü özellikler içeren kalkınma stratejileri içinde girişimciler ve girişimcilik olgusu giderek daha büyük bir öneme sahip olmaya başlarken, ülkemizde de girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması ve girişimciliğin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmasıyla girişimcinin ve girişimciliğin tanımlanması önem arz etmektedir. Bu ihtiyaçtan dolayı da birçok bölge ve şehir odaklı araş-

tırmalar yapılarak var olan yazın da zenginleştirilmektedir (Özkan vd. 2003; Uzun& Günlük 2006; Yılmaz & Sünbül 2008).

Girişimcilik konusundaki yurt dışı kaynaklı alan yazıları incelendiğinde, birçok araştırmada girişimci olmaya neden olan motivasyonel etmenlerin incelendiği görülebilmektedir. (Rees & Shah, 1986; Taylor, 1996; Krueger, Reilly, & Carsrud, 2000; Hughes, 2003; Hughes, 2006; Grilo & Thurik, 2008; Adom & Williams, 2012). Diğer yandan da girişimci olma yolunda yaşanan zorluklar da yine birçok çalışmanın konusu olmuştur (Bain, 1956; Caves, Porter, 1977; Bates, 1995; Caselli & Genaioli, 2005; Van Stel, Storey, Thurik, 2007; Moon, Farmer, Miller,& Abreo, 2014). Ancak, motivasyonel etmenler ve yaşanan zorlukları bir arada ele alan çok az sayıda araştırmanın yapıldığını söylemek mümkündür. Okafor & Amalu (2010) araştırmalarında, bu iki unsur arasındaki ilişkiyi incelemişler ve kadınları iş kurmaya motive eden unsurlar ile karşılaşılan zorluklar arasında anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Okafor ve Amalu (2010) bu ilişkiyi sadece kadın girişimciler açısından incelemiş olduğundan, erkekler ya da diğer ülkelerdeki durumun eksik kaldığı söylenebilir. Bu noktadan hareketle, sunulan araştırmanın amacı, girişimcileri girişimci olmaya motive eden faktörler ile iş kurarken yaşanan zorluklar arasındaki ilişkiyi cinsiyet farkı gözetmeksizin incelemektir.

Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerden oluşması, her bir bölgeyi ayrı bir araştırma alanı haline de getirmektedir. Zira bu bölgeler coğrafi konum, nüfus, ekonomik durum, teknolojik altyapı ve kültür açısından farklılıklar göstermektedir. Bu sebeple sunulan araştırma, Karadeniz bölgesi içerisinde yer alan Trabzon şehrine bağlı Of ilçesi, Of Sanayi ve Ticaret Odasına kayıtlı küçük ve orta ölçekli işletmeleri kapsamaktadır.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişimci

Girişimciler ile ilgili literatür incelendiğinde, girişimci kavramının ilk defa ekonomist J.B. Say tarafından ele alındığı görülmektedir. Girişimci 4 temel üretim faktörlerinden birisi, hatta en önemli bileşeni olarak değerlendirilmekte ve ekonomik gelişim içindeki rolü de gittikçe artmaktadır (Aytaç, 2006:141).

En genel tanımıyla girişimci, her türlü riski alarak, çevresindeki ihtiyaç ve arzulara göre mal ya da hizmet üreten kişidir (Küçük, 2009:26).

Başka bir ifade ile girişimci, mal ve hizmet üretimini gerçekleştirebilmek için doğal kaynak, sermaye, emek gibi üretim faktörlerini bir araya getirerek faaliyete geçiren, bir işletme kuran ve bu işletmedeki faaliyetleri yürüten kişidir (Özkan vd., 2003: 344). Diğer benzer bir tanıma göre girişimci toplumun ihtiyaç duyduğu ve talep edilen bir malı ya da hizmeti tespit edip bunu üretmek üzere gerekli üretim faktörlerini bir araya getirerek kar amacı güden ve riskler alan kişidir (Kutunis, 2006: 20). Buna göre girişimcilik, kaynakları ve mevcut kapasiteyi etkin kullanma olarak da tanımlanabilir.

Mc Clelland (1961) yapmış olduğu bir çalışmada girişimcilik olgusunun ekonomik amaçlardan daha çok; güç başarılı olma ve bağlılık ihtiyaçlarından kaynaklandığını tespit etmiştir. Bireylerin girişimci olmalarına sebebiyet veren ya da katkı sağlayan çeşitli algısal ve davranışsal özellikler de saptanmıştır. Başka araştırmacılar tarafından yapılan araştırmalarda girişimcilerin bağımsızlık arzusu incelenmiş ve günümüz girişimcilerinin arkasındaki itici gücün bu olduğu ve girişimcinin kişilik özellikleri arasında bulunduğu tespit edilmiştir (Mohanty, 2005:4; Kuratko & Hodgetts, 2008: 36).

Bu sebeple girişimcilik olgusu incelenirken, mutlaka girişimci olmaya iteleyen ihtiyaçlar ve güdülerin mutlaka dikkate alınması gerekmektedir. Bunların ortaya çıkmasıyla beraber hem girişimciler daha iyi tanımlanmış, hem de onlara nasıl daha fazla destek olunabileceğinin cevabı bulunmuş olacaktır.

1.2. Girişimci Olmaya Yönelten Sebepler

Bazı kişilerin maaşlı bir iş yerinde çalışmak yerine neden kendi işini kurmayı tercih ettiklerinin incelenmesi birçok araştırmanın temelini oluşturmuştur (Parker, 2009).

Girişimcilerin iş kurma fikirlerinin oluşması sürecinde, onları girişimci olmaya yönelten sebepler üç ana başlık altında toplanabilir (Dawson, Henley & Latreille, 2014: 806-807);

- Pazar yapılarının veya ekonomik koşulların yarattığı çevresel pazar fırsatları,
- Girişimcilerin bağımsız olma gibi kişisel özellikleri ve beklentileri,
- Finansal beklentiler ya da zorunluluklar.

Bu ana başlıkların altındaki nedenleri daha da detaylandırıldığımızda ise: kendi işinin sahibi olmak, başkalarından emir almamak, bir ticari fikri hayata geçirmek, istediği işi yapabilme özgürlüğü, daha iyi bir hayat sürdürmek, başarıya ihtiyacı gibi sebepler de ortaya çıkmaktadır (Uzun & Günlük, 2006:344).

Yapılan araştırmalar sonucunda bu sebeplerin kültürden kültüre ve bölgeden bölgeye farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Feldman & Bolino, 2000; Mueller & Thomas, 2001; Cassar, 2007). Bazı araştırmacılar risk belirsizliği düşük ve bireysel kültürlerin girişimciliği daha çok desteklediğini savunulmaktadır (Dawson vd., 2014: 807).

Aynı zamanda girişimcilerin, kendi kişisel özelliklerinin yanı sıra çevresel unsurlardan da etkilenmeleri sebebiyle bölgesel farklılıkların olması beklenmektedir (Dawson vd., 2014: 807). Dolayısıyla bu farkları ortaya çıkaracak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

1.3. Girişimcilikte Karşılaşılan Engeller

Girişimcilikte karşılaşılan engeller konusundaki yazın incelemeleri sonucunda 150'den fazla engel olduğu tespit edilmiştir (Jain & Ali, 2013: 133). Hatala (2005) tarafından yapılan araştırma da yeni bir iş kurmanın karşısındaki en büyük engellerin özgüven eksikliği, kişisel sorunlar, beceri eksikliği, lojistik sorunlar, finansal ihtiyaçlar ve zaman kısıtları olduğu savunulmaktadır. Choo & Wong (2006) ise bu engelleri üç boyut altında toplamış ve maddi engeller, beceri eksikliği ve güven eksikliği olarak adlandırmıştır.

GEM (Global Entrepreneurship Monitor) araştırma raporu verileri, dünya genelinde kişilerin kendi işini kurmama nedeninin en çok 'başarısız olma korkusu' olduğunu göstermektedir (Jain & Ali, 2013: 133). Başarısız olma korkusunun ardında yatan asıl sebep "geleceğin belirsiz olması"dır. Bu belirsizlik girişimcileri, yeni bir iş kurma niyetinden uzaklaştırmaktadır (Finnerty & Krzystofik, 1985:53).

Bazı araştırmacılar ise bu zorlukları makro ve mikro düzeyde incelemiştir. Makro boyuttaki sorunlar; genel olarak devlet, mevcut yasalar ve sektörel özellikleri kapsarken mikro boyuttaki sorunlar; girişimcilerin çevreleri ve kişilik özelliklerinden kaynaklanmaktadır (Kutaniş, 2006: 48).

Hangi düzeyde ya da hangi başlık altında toplanırsa toplansın, bu engellerin varlığı tespit edilmiştir. Söz konusu engeller, hem gelecekteki girişimci adaylarını korkutmakta ve girişimci olmalarını engellemekte, hem de hali hazırdaki girişimciler için güçlük teşkil etmektedir (Jain & Ali, 2013:91). Bu engelleri azaltmak birçok yeni girişimcinin önünü açacak ve faaliyet halindeki girişimcilere de kolaylık sağlayacaktır. Dolayısıyla bu engellerin sebeplerini araştırmak ve başka unsurlarla ilişkilerini incelemek gereklidir.

Yukarıda sunulan literatür çerçevesine dayandırılan bu çalışmanın ile, aşağıdaki hipoteze dayalı olarak literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Hipotez 1: Girişimcileri iş kurmaya motive eden unsurlar ile iş kurarken karşılaşılan engeller arasında bir ilişki vardır.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmanın amacı, girişimcileri girişimci olmaya iten sebepler ile girişimci olurken karşılaştıkları zorluklar arasında nasıl bir ilişki olduğunu araştırmaktır. Araştırmanın örnekleme, yöntemi ve ölçüm araçları aşağıda belirtilmiştir.

2.1. Araştırmanın Örnekleme ve Uygulama

Of Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıtlı işletmeler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Of Sanayi ve Ticaret Odası yetkilileri ile görüşülerek Oda'ya kayıtlı küçük ve orta büyüklükteki işletme sahiplerinin isim ve adreslerine ulaşılmıştır. Rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak, Oda'ya kayıtlı işletme sahiplerine ulaşılmış ve 115 işletme sahibi üye çalışmaya katılmayı kabul etmiştir. Elde edilecek bilgilerin sağlıklı olması adına anketler yüz yüze görüşme yapılarak, soru-cevap şeklinde doldurulmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket üç bölümden ve toplam 36 sorudan oluşmaktadır. İlk bölüm, kişiyi girişimci olmaya iten sebepleri belirlemek için hazırlanmıştır ve 16 soru içerir ve “tamamen katılıyorum” dan “hiç katılmıyorum” a uzanan 5’li likert tipi ölçek kullanılmıştır (Gemconsortium, 2012; Scotland Household Survey of Entrepreneurship, 2012).

İkinci bölümde iş kurma esnasında yaşanan sorunlar hakkında ve yine “tamamen katılıyorum” dan “hiç katılmıyorum” a uzanan 5’li likert tipi ölçek ile değerlendirilen 8 soru yer almaktadır. (Gemconsortium, 2012; Scotland Household Survey of Entrepreneurship, 2012)

Üçüncü bölümdeki 12 soru ise cevaplayan kişinin demografik özelliklerini ve iş yeri özelliklerini belirlemek için tasarlanmıştır. Veri toplama aracındaki sorular, “Scotland Household Survey of Entrepreneurship” ve “Global Entrepreneurship Monitor (GEM)” soruları esas alınarak hazırlanmıştır (Gemconsortium, 2012; Scotland Household Survey of Entrepreneurship, 2012).

Bu anketi kullanarak elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS 19.0 programından faydalanılmıştır. Verilere frekans ile regresyon testleri yapılmış ve bulgulara ulaşılmıştır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

3.1. Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan 115 işletme sahibinin demografik özellikleri frekans analizi yapılarak incelenmiştir. Verilere göre girişimcilerin yaşları incelendiğinde %15,5'inin 18-24, %16,4'ünün 25-34, %25'inin 35-44, %25,9'unun 45-54 ve geriye kalan %16,4'ünün de 55 ve üstü yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet açısından bakıldığında bulgular %96,5 erkek ve sadece %3,5 oranında kadın girişimcinin olduğunu göstermektedir. Örneklemdaki girişimcilerin %76,5'i evlidir. Eğitim seviyelerine bakıldığında %31,8'inin ortaokul, %34,1'inin lise ve %34,1'inin üniversite mezunu oldukları tespit edilmiştir. Girişimcilerin %80,2'sinin ailesinde kendilerinden başka girişimci yok. Ailesinde girişimci olan %19,8'nin ise babalarının girişimci olduğu tespit edilmiştir.

Girişimciliği teşvik eden unsurlara verilen cevaplara göre ilk sırada "bir yeniliği sunmak", ikinci sırada ve "çok para kazanmak" ve üçüncü sırada ise "kendi patronum olmayı istemek" yer alıyor. Bu unsurlara bağlı olarak işlerini kurmuş olan girişimcilerin iş kurma sürecinde karşılaştıkları en büyük engellerin ise sırasıyla "aile büyüklerinin izin vermemesi", "işletme yönetimi hakkında deneyimsiz olmak" ve "işin başarısız olabileceğini düşünmek" olduğu bulunmuştur.

3.2. Girişimci Olmaya Motive Eden Unsurlar İçin Faktör Analizi Ve Güvenirlilik Analizi

Anketimizin girişimci olmaya motive eden unsurlarını tespit etmeye yönelik soruların hangi faktörler altında toplandığını tespit etmek için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda sorular 4 faktör altında toplanmıştır ve toplam varyansın % 78,156'sını açıklamaktadır.

Tablo 1. Girişimci Olmaya Yönelten Unsurlarla İlgili Faktör Ve Güvenirlik Analizi

Faktörler ve İfadeler	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açıklayıcılığı	α
<i>Faktör 1: İş özgürlüğü</i>		29,728	0,889
Etrafımda oluşmuş bir fırsattan yararlanmak	0,869		
Kendi işimi yaparak daha saygın olmak	0,858		
Kendi patronum olmayı istemek	0,798		
Esnek çalışma saatleri	0,748		
Çok para kazanmak	0,720		
Kendi yöntemlerimle iş yapma özgürlüğü	0,652		
<i>Faktör 2: Medya</i>		19,690	0,811
Medyada yer almak	0,890		
Medyadaki başarılı girişimci örnekleri	0,851		
Piyasadaki bir açığı kapatmak	0,740		
<i>Faktör 3: Kişisel beklentiler</i>		14,391	0,696
Başkalarını yönetmek ve motive etmek	0,897		
Bir hobiyi ticarete dönüştürmek	0,687		
<i>Faktör 4: Aile</i>		14,346	0,808
Aile içi yükümlükleri yerine getirmek	0,887		
Aileye zaman ayırma zorunluluğu	0,776		
	Toplam		78,156
Kaiser Meyer Olkin Ölçek Geçerlilik			0,725
Bartlett Küresellik testi	Ki Kare		970,505
	sd		78
	p değeri		0,000

Daha sonraki aşamada ise, her bir faktör güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Faktör ve güvenilirlik analizine ilişkin sonuçlar beraberce Tablo 1’de sunulmaktadır.

3.3. Girişimcilikte Yaşanan Engeller İçin Faktör Analizi Ve Güvenirlik Analizi

İşini kurarken yaşanan zorluklar testindeki soruların hangi faktörler altında toplandığını tespit etmek için faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda 2 faktör altında toplanmış ve toplam varyansın % 73,922’sini açıklamaktadır. Daha sonraki aşamada ise, her bir faktör güvenilirlik analizine tabi tutulmuş ve güvenilir olduğu saptanmıştır. Faktör ve güvenilirlik analizine ilişkin sonuçlar beraberce Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Girişimcilikte Yaşanan Engeller İçin Faktör Ve Güvenirlik Analizi

Faktörler ve İfadeler	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açıklayıcılığı	α
<i>Faktör 1: Çevresel Engeller</i>		37,192	0,859
Aile büyüğünün izin vermemesi	0,870		
Ailevi sorumluluklardan zaman bulamamak	0,866		
Eşimin izin vermemesi	0,819		
İş kurmak için bir fikir sahibi olmamak	0,631		
<i>Faktör 2: Kişisel Engeller</i>		36,730	0,746
İşletme yönetimi hakkında deneyimsiz olmak	0,850		
Yeterli kamu desteği bulamamak	0,810		
İşin başarısız olabileceğini düşünmek	0,798		
İş kurmak için gerekli finansmanı bulamamak	0,667		
Toplam			73,922
Kaiser Meyer Olkin Ölçek Geçerlilik			0,814
Bartlett Küresellik testi	Ki Kare		582,159
	sd		28
	p değeri		0,000

3.4. Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni hangi seviyede açıkladığını bulmak için regresyon analizi yapılmıştır. Bağımsız değişken olarak karşılaşılan engellerin alt faktörleri ile girişimci olmayı etkileyen unsurlar analize tabi tutulmuştur. Regresyon analizi sonuçları Tablo 3 ve Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 3. Çevresel Engeller Ve Bağımsız Değişkenler Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız değişkenler	Beta	t	p
<i>İş özgürlüğü</i>	-0,219	-2,672	0,009
<i>Medya</i>	0,178	2,338	0,021
<i>Kişisel beklentiler</i>	0,517	7,005	0,000
<i>Aile</i>	-0,188	-2,203	0,030
R= 0,702; R ² = 0,493; F= 26,246; p= 0,000			
Bağımlı değişken: Çevresel engeller			

Tablo 4. Kişisel Engeller Ve Bağımsız Değişkenler Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız değişkenler	Beta	t	p
<i>İş özgürlüğü</i>	-0,097	-0,918	0,361
<i>Medya</i>	0,120	1,224	0,224
<i>Kişisel beklentiler</i>	0,273	2,877	0,005
<i>Aile</i>	-0,170	-1,547	0,125
R= 0,412; R ² = 0,170; F= 5,462; p= 0,000			
Bağımlı değişken: Kişisel engeller			

Analiz sonuçlarına göre girişimci olmaya neden olan unsurlar ile yaşanan güçlüklerin her iki alt boyutu arasında kısmi ve anlamlı pozitif bir ilişki vardır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın amacı, girişimcilerin kendi işini kurma nedenleri ile kendi işini kurarken yaşadıkları engeller arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bir diğer amacımız da, Karadeniz bölgesi ve de özellikle Of İlçesi girişimcilerini daha yakından tanımaktır. Bu amaçla yapılan araştırma sonuçları girişimci olmaya teşvik eden unsurlar ile karşılaşılan engeller arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Öncelikle, girişimcileri kendi işini kurmaya teşvik eden unsurların başında “bir yeniliği sunmak”, “çok para kazanmak” ve “kendi patronum olmayı istemek” geldiği görülmüştür. Schumpeter (1934) yıllar önce girişimcilerin birincil ve temel işlevlerinin yenilik sunmak olduğunu ifade etmiş, araştırma bulgularımız da bunu desteklemiştir. Ancak amaçlanan yeniliğin niteliği hakkında bilgi toplanmamış olması bu çalışmada bir kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır. İleride yeniliğin niteliğini de araştırarak çalışmalar bu konuda ışık tutacaktır.

Araştırmamızın diğer bir amacı iş kurarken karşılaşılan engelleri tespit etmektir. GEM raporları dünya genelinde en çok belirtilen engel “işin başarısız olabileceğini düşünmek” olduğunu göstermektedir (Bosma vd., 2007: 421). Bizim bulgularımıza göre, girişimcilerin kendi işini kurarken karşılaştıkları engeller ise “aile büyüklerinin izin vermemesi”, “işletme yönetimi hakkında deneyimsiz olmak” ve “işin başarısız olabileceğini düşünmek” olarak sıralanmıştır. GEM raporlarında belirtilen birinci sıradaki engel bu çalışmada karşılaşılan ilk üç engel arasında yer alarak, bu engelin önemini bir defa daha vurgulamıştır.

Pek çok araştırmacının belirttiği gibi girişimcileri iş kurmaya iten sebepler hem de karşılaştıkları engeller, girişimcilerin kültürel ve bölgesel özelliklerine göre fark göstermektedir (Gatewood et al., 1995:388; Mueller & Thomas, 2001:55; Hughes, 2003: 19; Cassar, 2007: 104). Bizim bulgularımızda ilk sırada gösterilen engelin “aile büyüklerinin izin vermemesi” olması, kültürümüzün kolektivist özelliğinden kaynaklanan bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır, zira bireyselliğin daha yüksek olduğu kültürlerin kendi işini kurmayı daha fazla desteklediği de ifade edilmiştir (Dawson vd., 2012:807). Bunu yanı sıra diğer önemli bir husus da aile faktörünün girişimci olma yolunun en başındaki engel olduğunu da göstermiştir. Araştırmamızın

örnekleminde de zaten ailesinde girişimci olan kişilerin sayısı olmayanlara göre çok azdır.

Araştırmanın nihai amacı ise, girişimci olma nedenleri ile karşılaşılan engeller arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve incelemektir. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan hipotezleri test etmek için yapılan istatistiksel analizler, nedenler ve engeller arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Buna göre “kişisel beklentiler” sebebiyle işlerini kuran girişimcilerin hem kişisel hem de çevresel engellerle karşılaştıkları, “iş özgürlüğü” sebebiyle iş kuranların ise daha çok çevresel engellere maruz kaldıkları görülmektedir.

Girişimci adaylarını desteklemek ve kişisel engelleri ortadan kaldırmak için sunulabilecek desteklerden birisi girişimcilik eğitimleridir. Yetersiz sektör tecrübesi ya da yeni iş kuruluşu ve yöneticiliği konusundaki bilgi eksikliği Kuratko ve Hodgetts (1995)’a göre iş kurmadan önceki yetersiz hazırlanmanın neticesidir. Girişimci adaylarının kendi işini kurmadan önce örneğin KOSGEB tarafından sunulan uygulamalı girişimcilik eğitimlerine katılmaları bu konudaki engeli azaltmaya destek olacaktır. Diğer taraftan da, girişimcilik eğitimlerinin ne kadar önemli ve gerekli olduğu bu çalışmada bir defa daha ortaya çıkmıştır.

Çevresel engeller ise bölge ve kültüre göre farklılık göstereceğinden ortadan kaldırılması zor ve uzun vadede olacaktır. Bu konuda kamu politikalarının ve desteklerinin devreye girmesiyle, İngiltere örneğinde olduğu gibi bölgesel politikalar izlenebilir (Dawson vd., 2012:9).

Bu çalışmadaki en büyük kısıt örnekleminin az olmasıdır. Yapılan bu çalışmanın bir uzantısı olarak yine Karadeniz bölgesinin diğer Ticaret Odaları ve hatta diğer bölgelerin Ticaret Odaları da kapsayacak şekilde yeni çalışmaların yapılması faydalı olacaktır.

Diğer taraftan, ailenin girişimcilikteki rolünün önemi yazında pek çok araştırmada tespit edilmiş olup, bu çalışma bir defa daha ortaya çıkmıştır.

Kadın girişimcilerin örnekleminizde az sayıda olması, cinsiyet açısından analizlerin yapılmasına olanak vermemiştir. Ancak birçok araştırma, cinsiyetin girişimci olma sebepleri ve yaşanan engeller konusunda belirleyici olduğunu göstermiştir (Kutunis & Alpaslan, 2006:140). Ayrıca, kadın sayının az olmasının araştırmaya katılanlar içinde az olmasından mı, yoksa bölgeye has bir olgu mu olduğu da ayrıca incelenebilir.

Ayrıca yeni çalışmalara girişimcilerin kişilik özelliklerinin de incelenmesi, eklenebilecek başka bir boyut olabilir.

KAYNAKÇA

- Adom, K. & Williams, C. C. (2012). Evaluating the Motives of Informal Entrepreneurs in Koforidua, Ghana. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 17(01), 1-17.
- Altuntaş, G. & Dönmez, D. (2010). Girişimcilik Yönelimi ve Örgütsel Performans İlişkisi: Çanakkale Bölgesinde Faaliyet Gösteren Otel İşletmelerinde bir Araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39(1), 50-74.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 139-160.
- Aytaç, Ö. & İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik bir Perspektif. *Selçuk University Social Sciences Institute Journal*, (18), 101-120
- Bain, J. S. (1956). *Barriers to New Competition: Their Character and Consequences in Manufacturing Industries* (Vol. 3). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bates, T. (1995). Self-Employment Entry Across Industry Groups. *Journal of Business Venturing*, 10(2), 143-156.
- Bilge, H. & Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2(16), 131-148.
- Bosma, N., Hessels, J., Schutjens, V., Praag, M. V. & Verheul, I. (2012). Entrepreneurship and role models. *Journal of Economic Psychology*, 33(2), 410-424.
- Caselli, F. & Gennaioli, N. (2005). Credit Constraints, Competition, and Meritocracy. *Journal of the European Economic Association*, 3(2-3), 679-689.
- Cassar, G. (2007). Money, Money, Money? A Longitudinal Investigation of Entrepreneur Career Reasons, Growth Preferences and Achieved Growth. *Entrepreneurship and Regional Development*, 19(1), 89-107.
- Caves, R. E. & Porter, M. E. (1977). From Entry Barriers to Mobility Barriers: Conjectural Decisions and Contrived Deterrence to New Competition. *The Quarterly Journal of Economics*, 91(2), 241-261.
- Choo, S. & Wong, M. (2006). Entrepreneurial Intention: Triggers and Barriers to New Venture Creations in Singapore. *Singapore Management Review*, 28(2), 47-64.
- Dawson, C., Henley, A. & Latreille, P. (2014). Individual Motives for Choosing Self-Employment in the UK: Does Region Matter?. *Regional Studies*, 48 (5), 804-822.
- Feldman, D. C. & Bolino, M. C. (2000). Career Patterns of the Self-Employed: Career Motivations and Career Outcomes, *Journal of Business Venturing*, 38(3), 53-67.
- Finnerty, J. F. & Krzystofik, A. T. (1985). Barriers to Small Business Formation. *Journal of Small Business Management*, 23(3), 50-58.
- Gatewood, E. J. Shaver, K. G., & Gartner, W. B. (1995). A Longitudinal Study of Cognitive Factors Influencing Start-up Behaviors and Success at Venture Creation. *Journal of Business Venturing*, 10(5), 371-391.

- Global Entrepreneurship Monitor Consortium. Erişim:18.04. 2012
http://www.gemconsortium.org
- Grilo, I.& Thurik, R. (2008). Determinants of Entrepreneurial Engagement Levels in Europe and the US. *Industrial and Corporate Change*, 17(6), 1113-1145.
- Hatala, J. P. (2005). Identifying Barriers to Self-Employment: The Development and Validation of the Barriers to Entrepreneurship Success Tool. *Performance Improvement Quarterly*, 18(4), 50-70.
- Hodgetts, R. M., Kuratko, D. F., Burlingame, M., & Gulbrandsen, D. (2008). *Small Business Management-Essential Tools and Skills for Entrepreneurial Success*. Wiley.
- Hughes, A. (2003). *Knowledge Transfer, Entrepreneurship and Economic Growth: Some Reflections and Implications for Policy in the Netherlands*. ESRC Centre for Business Research, University of Cambridge, Working Paper No. 273.
- Hughes, K. D. (2006). Exploring Motivation and Success among Canadian Women Entrepreneurs. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 19(2), 107-120.
- Jain, R.& Ali, S. W. (2013). Self-Efficacy Beliefs, Marketing Orientation and Attitude Orientation of Indian Entrepreneurs. *Journal of Entrepreneurship*, 22(1), 71-95.
- Krueger Jr, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing Models of Entrepreneurial Intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5), 411-432.
- Kuratko, D.F., Hodgetts, R.M. (2007). *Entrepreneurship - Theory, Process, Practice*. 7th Edition, Thompson South-Western.
- Kutanis R. Özen (2006). *Girişimci Kadınlar*. Sakarya, Değişim Yayınevi.
- Kutanis R. Özen, Alpaslan S. (2006). Girişimci ve Yönetici Kadınların Profilleri farklı mıdır? *Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2) 139-153.
- Küçük, O. (2009), *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- McClelland, D. (1961). *The Achieving Society*, New York: Van Nostrand.
- Mohanty, S. K. (2005). *Fundamentals of Entrepreneurship*. PHI Learning Pvt. Ltd..
- Moon, Z. K., Farmer, F. L., Miller, W. P., & Abreo, C. (2014). Identification and Attenuation of Barriers to Entrepreneurship Targeting New Destination Latino Migrants. *Economic Development Quarterly*, 28(1), 61-72.
- Mueller, S.L.& Thomas, A.S. (2001). Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness. *Journal of Business Venturing*, 16(1), 51-75.
- Okafor, C.& Amalu, R. (2010). Entrepreneurial Motivations as Determinants of Women Entrepreneurship Challenges. *Petroleum-Gas University of Ploiesti BULLETIN*, 62(2), 67-77.
- Özkan, Ş. F. Gündoğdu, Ö. S. Emsen & H. Aksu (2003). Türkiye’de Girişimcilik ve Belirleyicileri: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi Üzerine Bir Uygulama.*Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(4), 145-172.
- Parker, S.C. (2009). Why Do Small Firms Produce the Entrepreneurs?. *The Journal of Socio-Economics*, 38(3), 484-494.
- Rees, H.& Shah, A. (1986). An empirical analysis of self-employment in the UK. *Journal of Applied Econometrics*, 1(1), 95-108.

- Schumpeter, J.A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Harvard Press, Cambridge, MA.
- Scotland Household Survey of Entrepreneurship. Erişim: 16.04.2012, www.scotland.gov.uk.
- Taylor M.Earnings(1996), Independence or Unemployment: Why Become Self-Employed? *Oxford Bull. Econom. Statist.*58(2), 253-266.
- Uzun, A. Ç.& Günlük, M. (2006). Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Hareket Noktaları ve Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Muğla İli Araştırması. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 25-27 Mayıs 2006, Bışkek 340-350.
- Van Stel, A. Storey, D. J., & Thurik, A. R. (2007). The Effect of Business Regulations on Nascent and Young Business Entrepreneurship. *Small Business Economics*, 28(2-3), 171-186.
- Yılmaz, E.& Sünbül, A. M. (2008). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selcuk University Social Sciences Institute Journal*, 21, 195-203.